

דברי תורה - סיפורי קודש - מנהגי קודש
של רבותינו לבית זידיטשוב וגאלאנטא

גליון אור הנר

יום הכיפורים

גליון מ"א \ שנה ה' \ יום הכיפורים תשפ"ו

תוכן הגליון

אור התורה

לקוטים נפלאים מתורת רבותינו הקדושים

אור הצדיקים

סיפורים ועובדות מדבותינו הקדושים

אור הבהיר

דרשת כל נדרי של ב"ק מרן רבינו שליט"א
יום הכיפורים שעל"ט

רבה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע

איתא במדרש, אוי מי יחיה משמו אל - הדא היא דכתיב וסלחת לעוונני כי רב הוא, ע"כ, ופליאה הוא.

מדרש חכמים זה קאי על הפסוק בפרשת בלק (במדבר כד, כג), כאשר נתנבא בלעם את ציור של אחרית הימים, ויאמר אוי מי יחיה משמו אל, מי יכול להחיות את עצמו שלא ישים עליו הגוזר את אל (רש"י), לכך מסמיך המדרש את הפסוק הנאמר רבות בימים אלו, וסלחת לעוונני כי רב הוא.

רבינו הק' רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע א"א אמר לדרוש השייכות פסוק זה לפסוק זה, ואמר הנה שנינו במסכת בבא קמא (דף עה.) מודה בקנס ואחר כך באו עדים, רב אמר פטור, ושמואל אמר חייב, וה' יש לומר המכוון בדברי המדרש, 'מי יחיה משמו-אל' מי גבר יחיה ויצדק לפני קונו בבוא יום הדין לפי שיטת 'שמואל', שהרי לדבריו הווידי אינו מועיל לפטור מן הדין, מפילים אנו תחינתנו 'וסלחת לעוונני כי רב', כשיטת 'רב' הנוקט שההודאה המוקדמת פוטרת מן הקנס, ובכן מתוודים אנו על כל עווננו, ושיסלח על כל פשעינו.

והוסיף על כך נכדו הרה"ק בעל הבני שלשים מקאסאן זי"ע, ונתן טעם לשבח בדברי הזוה"ק דאיתא שם, אמר רבי אלעזר כתיב בכסה ליום חגנו, דאתכסיי איה סיהרא [שהלבנה מתכסית בו], ומבאר הזוה"ק שכשבא ראש השנה יבוא המקטרג לתבוע לעשות דין על בניה של השכינה, והקב"ה יאמר לו שיביא עדים, והוא יביא עמו את השמש, וילך להביא גם את הירח, אבל היא מתכסית, ע"כ שם, הנה כן כי רבי אלעזר דייקא דרש זאת, מפני שהוא סובר בסוגיה האמורה לעיל, שאם ידע הלה כי העדים ממשמשים ובאים לחיבו, אינו מועלת הודאתו, ויש לו לשלם את הקנס אשר חייב, ואם כן נמצא דלא שבקת חיי לכל בריה, שהרי כל אחד מישראל יודע כי

להארות והערות לתרומות ולהנצחות

נא לפנות למכון אור הנר

על הטל 1929-884-9433

או על המייל oiherhaner@gmail.com

יבוא האלוקים במשפט, ואין נסתר מנגד עיניו, ואם כן מי יזכה לפניו בדין, אלא ע"כ צריכין לדרוש הדרש שאחד מן העדים יתכסה, ולכך מועיל הוידי ביום הכיפורים. (בני שלישים)

רבה"ק מהרי"א מזידיטשוב זי"ע

חס ליבי בקרבי בהגיגי תבער אש דברתי בלשוני (תהלים לט, ד).

שמעתי מפי אאמו"ר (רביה"ק מהרי"א מזידיטשוב) זללה"ה, 'חס ליבי בקרבי', רצה לומר בזה 'חס ליבי בקרבי', 'בהגיגי', רצ"ל כשאני חושב אשר בזמן המקדש 'תבער אש' את הקרבנות, סוד עבודת יום הכיפורים על ידי כהן גדול, וכעת בעוה"ר הביהמ"ק נחרב ואין לנו כהן גדול, וצריך לתקן בסוד ונשלמה פרים שפתינו דייקא 'דברתי בלשוני' עכ"ד.

(זכרון אליהו קכ"ג ע"א, רבי אלי' מזידיטשוב בן רביה"ק מהרי"א מזידיטשוב זי"ע, שמע מאביו רבה"ק מהרי"א זי"ע)

רבה"ק נחום מבורשטין זי"ע

הלן בסתר בצל שדי" (פיוט וכל מאמינים).

'הלן בסתר' אפילו בהסתרה, יתגלה שישראל הם 'בצל שדי'.

(רביה"ק רבי נחום מבורשטין זי"ע - אמרי ברכה דף צד ע"ב)

רבה"ק בעל אור פני יהושע מגאלאנטא

כי ביום הזה. (ויקרא ט"ז, ל'), יש לפרש עפמ"ש מהרי"ל הובא במג"א, ובמדרש נרמז ג"כ דרשה זאת, יום כפורים לשון רבים, על המתים והחיים, ועיין בח"ס תניינא. וי"ל דאם הבנים אינם הולכים בדרכי התורה והיראה, אז ישפטו את האבות שהניחו בנים כאלה, אכן אם ישובו בתשובה, ממילא יטהרו ג"כ הנפשות והנשמות שוכני עדן, וז"ש 'כי ביום הזה יכפר' עי"ז 'מכל חטאתיכם' אשר חטאתם נגד האבות, אשר 'לפני ה' תטהרו'.

אמר משה לפני הקב"ה בשעה שישראל חוטאין לפניך ועושין תשובה עשה להם זדונות כשגגות (גמרא מסכת יומא דף לו ע"ב).

והקשה הגאון מו"ה אברהם מברודא זצ"ל (הובא בס' חות יאיר), והלא משה רבינו אוהב ישראל ה', למה לא ביקש שיעשה להם זדונות כזכיות אלא ביקש כשגגות.

ונדייק עוד הלשון שאמר משה בשעה שישראל חוטאין, למה אמר לשון בשעה, ה' לו לומר כשיחטאו ישראל.

אלא י"ל דלפעמים אדם עושה עבירה, ומתחרט ועושה תשובה, ואח"כ מסיתו היצר ונופל עוד הפעם ברשתו באותו מעשה עצמה, ועל זה ה' הסבירא שלא יועיל התשובה שעשה, כיון דעיקר התשובה כבר כתב הרמב"ם בהל' תשובה (פ"ב הל' א') שיעיד עליו יודע תעלומות, שלא ישיב לזה החטא לעולם, והוא הלא חטא עוד הפעם באותו החטא, אבל זה רק אם פעם השני ה' במזיד, אז יש

הפירוש ששמע רבינו הק' מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע מהרה"ק מקאזניץ זי"ע על דברי הכהן גדול לשמעיה ואבטליון 'עבדי עובדא דאהרן'.

בספר צבי לצדיק (עובדות וסיפורים לרבה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע) כותב המחבר ששמע עובדא על רבינו הק' מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע, שהיה ביום הכיפורים בעת שהיה עומד להתפלל תפילת שמונה עשרה ביום הכיפורים, ושמע זאת מפיו של הרה"ק מנחם מענדל זצ"ל בנו של רבינו מהרי"א זצ"ל מזידיטשוב, ובה כתב: שמעתי שדיבר פ"א מן תפלות שמנה עשרה הארוכות של רבינו שהיה לו כהן עליית נשמה, וסיפר שפ"א בליל יום הכיפורים עמד רבינו בתפלת לחש של שמנה עשרה כמה שעות, וסיפר אח"כ שהיתה לו עליית נשמה, וראה בהתחלת עלייתו בעולם התחתון נשמה גדולה מבהיקה בזהר הרקיע, ותמה מאוד מה לאור גדול כזה בעולם נמוך ההוא, אבל לא רצה להתעכב שם, והניח את השאלה עד לירידתו, ועלה מן העולם עד העולם עד להיכלו של משיח, ובה נמשכה עמידתו עד שהרגיש כאב ברגליו מתוך העמידה הארוכה, והפסיק עליותיו, וחזר וכשבא למקום של הנשמה הגדולה והמאירה הנ"ל, שאל אותה מי היא, ונודע לו שזו נשמה הקדושה של רבו המגיד הק' מקאזניץ זצ"ל שירדה מרצונה הטוב ממכון שבתה בג"ע העליון עד המקום ההוא, כדי להעלות תפלותיהם של ישראל שלא יתאחזו בהם החיצונים ולא יתעכבו בעלייתם, ע"כ מסופר שם.

ומענין לענין באותו ענין מעניני יום הקדוש, מצינו פירוש נפלא שאמר רבה"ק מהרצ"ה זי"ע משמו של המגיד מקאזניץ זי"ע על דברי הגמרא במסכת יומא ובדלהלן, וזה כותב הרה"ק האמרי יוסף בהקדמותו על ספר רבו הק' רבה"ק מהרי"א מזידיטשוב זי"ע, ומאריך שם לספר כמה שהיה הרה"ק מראפשיטין זי"ע בצל רבה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב, ובתוך כדי דיבורו כותב האמרי יוסף: ואם אמרתי אספרה מה ששמעתי ממורי [מהרי"א מזידיטשוב] זללה"ה הענינים וכל הדיבורים אשר חלפו ועברו בין הרה"ק מראפשיטין ובין הרה"ק מהרצ"ה זללה"ה במשך היותו בזידיטשוב, תקצר היריעה מהכיל.

אך ארשום גרגיר אחד למזכרת, אשר בעת היותו שם התפלל אחד לפני התיבה ולא הוטב בעיני הרה"ק מראפשיטין, אמר לו הרה"ק העטרת צבי ששמע מהמגיד הק' מקאזניץ זי"ע על העניין המובא בגמרא מס' יומא (עא ע"ב) תנו רבנן מעשה בכהן גדול אחד שיצא מבית המקדש, והוה קא אזלי כולי עלמא אבתריה, בד חזיה (כל העם) לשמעיה ואבטליון דהוה קא אתי, שבקוה (עזבוהו) לדידיה (הכהן גדול) ואזלו לבתר שמעיה ואבטליון, לסוף אתו שמעיה ואבטליון לאפטורי מיניה (ליטול רשות מן הכהן גדול לילך לבתייהם) אמר להן (הכהן גדול לשמעיה ואבטליון) ייתון בני עממיא לשלם (ברכם לשלום בלשון כבוני 'בני עממין' היינו בני אומות העולם, דשמעיה ואבטליון היו בני גרים), אמרי לי' (שמעיה ואבטליון לכהן גדול) ייתון בני עממיא לשלם דעבדו עובדא דאהרן, ולא ליתני בני אהרן לשלם דלא עבדי עובדא דאהרן, ופירש"י דעבדי עובדא דאהרן רודפי שלום, (היינו דהבן גדול לא עבד עובדא דאהרן שעשה מחלוקת באמרו בני עממין), עיי"ש.

לומר שלא איכפת לי' ואין בתשובתו כלום, אבל אם בפעם השני התגבר עליו יצרו ועשה בשוגג, אז אין זה ראי' שהתשובה שעשה בפעם הא' לא הי' כדבעי, אלא שנכשל עוד הפעם.

וזה מה שביקש משרע"ה 'בשעה שחוטאין ישראל ועושין תשובה', היינו שבאותה השעה שחוטא הוא בעל תשובה ג"כ על אותה החטא, וא"כ הי' הסברא שלא לקבל התשובה שעשה כבר, ויהי' נחשב כאלו עכשיו עבר ב' פעמים על אותו החטא, ויהי' בבחי' עבר ושנה, ע"ז ביקש שיחשב פעם השני כאלו עשה בשוגג, אע"פ שהי' במזיד, אבל הקב"ה יחשבו לשוגג, ויועיל התשובה שעשה בפעם הראשון, ויוכל לעשות תשובה עוד הפעם.

במשנה פרחי כהונה מכין לפניו באצבע צרדה, (יומא פרק א' משנה ז') י"ל דכהן גדול ביום הכפורים הי' צריך לעלות בכל החמשה בחי' הנפש שהם נפש רוח נשמה חי' יחידה, וכיון שראו הפרחי כהונה שנתנמנם רצו לרמז לו שעדיין אינו עומד אלא בבחי' השלישית בחי' נשמה ועוד צריך לעלות במדרגה ולא העת להתנמנם, וע"כ הכו לפניו באצבע צרדה שהוא אצבע השלישי כמו שפירש"י ז"ל לרמז לו שעדיין עומד במדרגה השלישית.

כי ביום הזה (ויקרא ט"ז ל'), יש לפרש עפ"מ מהרי"ל הובא במג"א ובמדרש נרמז ג"כ דרשה זאת, יום כפורים לשון רבים על המתים והחיים ועיין בח"ס תניינא, וי"ל דאם הבנים אינם הולכים בדרכי התורה והיראה אז ישפטו את האבות שהניחו בנים כאלה, אכן אם ישוּבו בתשובה ממילא יטהרו ג"כ הנפשות והנשמות שוכני עדן, וז"ש כי ביום הזה יכפר עי"ז מכל חטאתיכם אשר חטאתם נגד האבות אשר לפני ה' תטהרו.

(אור פני יהושע)

אם מותר לומר ביום הכיפורים 'אני רוצה לעשן, ומה אעשה שהתורה אוסרו', מה שאסור לומר בשבת.

בספר ויגד יעקב (להגה"ק מפאפא זצ"ל), הביא (מאמר מנוחה ושמחה) מעשה שרבה"ק העטרת צבי מזידיטשוב זי"ע היה פעם אחת אצל רבו הק' החוזה מלובלין זי"ע ליום הכיפורים, ושמע רביה"ק מזידיטשוב שרבו החוזה סח בינו לבין עצמו, ואמר: 'רבונו של עולם, ידעת כי אני הנני מעלה עשן ביותר, וחסר לי מאד, ומה אעשה שכתבת בתורה"ק וכל מלאכה לא תעשו'.

לימים רצה רבה"ק מזידיטשוב לומר כמו כן בשבת קודש, אמנם אחר כך עלה בדעתו כי רבו הק' החוזה לא אמר כן רק ביום הכיפורים, אבל בשבת קודש אינם יכולין לומר כן, כי צריך להיות עונג, משא"כ ביום הכיפורים.

ויש לציין למה שכתב בספה"ק בהיכל הברכה (דברים יב, כב) להרה"ק מהרי"א מקאמארנא זי"ע תלמיד מובהק לרבה"ק מזידיטשוב זי"ע, שכתב ממש כזה דבשבת אסור לומר דברים כאלו כי יש מצות עונג שבת, וז"ל, אף על פי שעיקר קיום מצות לא תעשה לומר אפשי ברע ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי, כל זה בשאר לא תעשה, אבל בשבת לא יאמר ענין זה, כגון כמה אני רוצה לעשן ומה אעשה, כי זה היא חילול שבת, כדכתיב (ישעיה נח, ג) ודבר דבר, ועוד שבשבת צריך לעשות עונג וכבוד שבת שאינו חסר לנפשו כלום ומלא שבע רצון, אבל בחול יאמר כמה הייתי רוצה בשבת לעשן ולבשל ולעשות מלאכה וכו', עכ"ל.

אמנם בדברי הרה"ק מקאמארנא הנ"ל מבואר דגם אסור לומר כן ביום הכיפורים, כי אף בהטעם השני של כבוד ועונג שבת נוהג רק בשבת ולא ביום הכיפורים, אמנם טעם הראשון שכותב הרה"ק מקאמארנא היינו שאסור משום ודבר דבר, לכאורה גם אסור לומר כן ביום הכיפורים שג"כ נוהג בו איסור זה, וצריך להבין דברי החוזה שאמר כן ביום הכיפורים. (ואפשר לישבו לפי שי' הרוקח דביו"ט אינו נוהג ודבר דבר, ואכ"מ).

והדבר תמוה מאי שנא דנקטו בלשונם המדה טובה ההיא, יותר מכל מעשים טובים שהיו בהם נגד הכהן שהי' בימיהם שהי' בו איזה צד קנאה ושנאה.

ופירש המגיד זי"ע כי הצדיקים נותנים כוח לבעלי התפילות להתפלל ברעותא שלים, וכהן גדול זה שלא היה כהוגן מנחם היה לו כוח וזכות לכנוס בבית קודש הקדשים ולצאת בשלום, רק על ידי שגדולי הדור שמעיה ואבטליון נתנו לו כוח ובכוח תפילתם, ובזכותם נכנס ויצא בשלום, לכן אמרו לו 'ייתן בני עממין לשלם דעבדין עובדא דאחרין', דהיינו שבכוח זכותם נעשה עבודת היום.

וסיים רבה"ק מזידיטשוב זי"ע, כי העיקר התפילה אנו מתפללים, ולפני התיבה יעמוד איזה שיהיה כי הבעל תפילה הוא טפל להצדיק, ע"כ דברי האמרי יוסף שם מה ששמע מדבר רבה"ק מהרי"א זי"ע.

ואכן דבר תורה זו נדפס בספר עבודת ישראל בקטע האחרון על יום הכיפורים, אמנם שם משמע דפי' זה בגמרא מסכת יומא, הוא מהעבודת ישראל בעצמו, אך יסוד זה כבר שמע מדבר הק' המגיד זי"ע על דבר אחר ועיי"ש, והעבודת ישראל סיים על דבר רבו "זבדאי מורנו הצדיק אמר אלו הדברים עפ"י רוח קדשו שהופיע עליו, אכן עפ"י דבריו ועפ"י שכלנו נראה לומר...", היינו כי בנה פירושו על גמרא הנ"ל ע"פ דברי רבו שהיה הופיע לו ע"פ רוח קדשו.

ועל דברי הרה"ק מקאזניץ מצינו בדברי רבינו הק' מהרצ"ה זי"ע מצינו שהיה משתשע בדבריו כמה פעמים, בספרו עטרת צבי פרשת תזריע כותב: נהינא בד הוינא להקביל פני אדמו"ד מקאזניץ זלה"ה פלפלתי עמו בחכמה בכמה ענינים, עכ"ל.

ובספר עשר קדושות במדור העטרת צבי זי"ע (מערכת ב') בחלק המכתבים מכתב ד', נדפסה שם מכתב שכתב אל הגה"ק האוהב ישראל מאפטא זי"ע אודות הדפסת ספרי עץ חיים ופרע"ה, וכותב רבה"ק: והנה לא זכיתי להראות לפני רבותי נ"ע, כמו אדמו"ד הרב הקדוש מ"מ דק"ק קאזניץ 'ובאשר כמה פעמים פלפלתי ת"ל ודנתי בחכמה לפניו', עכ"ל עיי"ש.

פירוש של רבה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע במשנה של 'האומר אחטא ואשוב אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה' - שני ראיות שבשמים לומדים כפירוש זה - עובדא נפלאה של הרה"ק מאפטא זי"ע שהוציא כמה נשמות מגיהנים בהסכמת הרה"ק מרוזין זי"ע - פירוש של רבה"ק מהרצ"ה בפסוק עבדו את ה' בשמחה שהרה"ק מזלאטשוב זי"ע העיד דפי' זה ג"כ אומרים בשמים

בשעה שבית דין של מעלה ישב ודן בעניינו של הרה"ק מאפטא זצ"ל, ישב הרה"ק מרוזין זצ"ל ועישן את מקטרתו בדביקות עילאית, החדר שבו ישב נתמלא עשן ומקורביו שנכחו במקום חשו, כי נשמתו של רבם הקדוש משוטטת בעולמות עליונים, לפתע אמר הרבי: "האומר אחטא ואשוב, אחטא ואשוב, אין מספיקים בידו לעשות תשובה" האם ייתכן, שמעכבים אדם מלחזור בתשובה, אין זה כך, אלא שיש לפרש את הדברים: אין מספיקין אין כל ספק בדבר שבידו לעשות תשובה, באותה שעה, משנשמעו דבריו של הצדיק מרוזין בשמים, פסקו כך גם בפמליא של מעלה ונקבעה הלכה לדורות, וכל הרשעים שהיו באותה עת בגיהנום זכו ויצאו מתוכו בזכותו של אותו צדיק, לגן-עדן.

ומעובדא הנ"ל נמצא ג"כ דבשמים פוסקין כפירושו של רבה"ק מהרצ"ה זי"ע, וכמו שאמר בעצמו דבשמים אומרים כן.

פי' זה של רבה"ק הנ"ל הביא הרה"ק רבי משה מאיר הלוי רוזנשטיין זצ"ל מבארדיטשוב - צפת [הנקרא ר' מוישל'ע בארדיטשוב], מחבר ספר עבודת הלוויים, ובסוף ספרו נלוו אליו ספר 'אור הגנוז' והוא קונטרס שרשם בעצמו וע"י בניו, עובדות וסיפורים מצדיקים הקודמים שחיי עמהם בדורו, ועוד זכה לשמוע אימרין טבין מרבה"ק מהרצ"ה זי"ע (חי בשנים תקפ"א-תרס"ב, היה מגדולי תלמידי וחסידיו הרה"ק הרוזני'ער זצ"ל, ובנו האדמו"ר מסדיגורא זצ"ל).

ויש להביא עוד פירוש שכתב הרה"ק הנ"ל בשם רבה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע, והוא נמשך על הפירוש הנ"ל כיון דיש לו עדות מהרה"ק רבי מיכל'י מזלאטשוב זצ"ל, דפירוש זה ג"כ אומרים אותו בשמים וכמו פירוש הנ"ל שהעיד עליו רבה"ק בעצמו, והוא מה שהביא לפרש בשם רבה"ק הפסוק של: 'עבדו את ה' בשמחה' (תהלים ק, ב), כי פעם אחת ביקש הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע את רבה"ק רבי צבי מזידיטשוב זי"ע שיוכיח מעט את בנו הרה"ק רבי זאב מזבארז זצ"ל שיש לו מעט מרה שחורה, הלך אליו ודיבר עמו, בתוך הדיבורים אמר לו עבדו את ה', ובמה 'בשמחה', כי שמחה היא עבודה בפני עצמה, והרה"ק רבי מיכל'י ז"ל בא באמצע הדיבורים, ושמע זאת, ואמר 'אזוי טייטש מען אין הימעל' [כך מפרשים בשמים].

לאור יום הקדוש הבעל"ט שנת תשפ"ו נביא כאן אימרא טבא שאמר רבה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע בענין תשובה, על דברי הגמרא מסכת יומא "האומר אחטא ואשוב, אחטא ואשוב, אין מספיקין בידו לעשות תשובה" (פ"ח ע"ב) ופירש בזה רבה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב ז"ל, "האומר אחטא", היינו שאם יאמר האדם לעצמו, אני יודע כי חטאתי ואחטא עוד, כי היצר הרע הוא תקיף יותר ממני ואין בכוחי להתגבר עליו, אבל "ואשוב" אני רוצה מאוד לעשות תשובה, "אחטא" אבל "ואשוב", "אין מספיקין בידו לעשות תשובה", פירוש לא יהיה ספק בידו אם יעשה תשובה, שבוודאי הש"י יעזור לו שיעשה תשובה.

וסיים רבה"ק לומר על פי זה: "אזוי זאגט מען אין הימעל" [= כך אומרים בשמים].

ולפירוש הנ"ל של רבה"ק יש לצרף סיפור נורא בפירוש הקדוש הזה [שאין מספיקין פירושו אין ספק], שהרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זצ"ל לעת זקנתו ביקש פעם שיביאו לפניו בשר משחיטתו של שוחט מסוים, שמשחיטתו סירב לאכול כל ימיו, החסידים התפללו מאוד על התנהגות זו ולא ירדו לסוף דעתו, מדוע שינה מדרכו והחליט לאכול משחיטתו של זה, עד שנכדו של הרבי מאפטא, הרה"ק משולם זושא מזינקוב זי"ע, גילה את פשר הדבר, וכך סיפר הנכד, זמן רב לאחר מכן:

כשנסתלק זקני הרה"ק מאפטא זצ"ל לעולמו, נסגרו שערי גיהנום וכל מי שנפטר באותו יום נתעלה ישר לגן עדן, אמנם שהצדיק לא הסתפק בכך, והוא ביקש להיכנס לגיהנום להוציא משם את הרשעים המתים כדינה של גיהנום, אמנם הגהינום סירב לפתוח לפניו שעריו היות ולא נמצא בו שום חטא שיהא מקומו בגיהנום, כשסירבו שערי גיהנום להיפתח לפניו, אמר: על פי דין חייב אני להיות בגיהנום, שכן אכלתי משחיטתו של שוחט שאין שם "הויה" רשום על סכיני, ואז נפתחו השערים לפניו והוא נכנס לגיהנום ועבר בכל מדוריו, כשראה הצדיק את צער הרשעים, סירב לצאת עד שיצאו עמו כל שוכני גיהנום, כיון שהגיע לאותו מדור אשר שם מקומם של אלו שאמרו "אחטא ואשוב", אשר דינם הוא שאין מספיקין בידם לעשות תשובה, ביקש זקני הק' להוציא גם אותם, ברם לדבר זה לא הסכים שרו של גיהנום בשום אופן, טען זקני הק' לפני הגהנים שהלא לא היה להם ברירה לפטור מעבירה זו למרות ש"אין מספיקים בידם לעשות תשובה", שרו של גיהנום לא הסכים להצעתו, והעניין הועבר להכרעת בית-דין של מעלה ונתבקש שם להכריע ביניהם.

ממן הרבה את הצדיק רבי הרש"ל מזידיטשוב. ואמר "הייתי רוצה להתפלל ביום הכיפורים כמו שרבי הרש"ל מזידיטשוב ישן ביום הכיפורים" ע"כ שם.

(ספר אדמור"י בעלזא חלק שני)

רבה"ק היה רוצה ליסד פיוט אבל הפיוטים הקדושים יש להם סגולה שמעוררים רחמים ורצון ללבון עונותיהם של ישראל ולכל טוב

הרה"ק בעל מנחת אלעזר ממזנקאטש זי"ע, בספרו נימוקי אורח חיים (סי' סח) הביא, ששמע מזקנים גדולי תורה ז"ל, שהם היו תלמידי הרה"ק מראזלא בעל הדעת קדושים זי"ע, ואמר בשם חותנו הרה"ק העטרת צבי מזידיטשוב זי"ע, שדיבר בשבח הפיוטים בראש השנה ויום הכיפורים, ואמר בקדושת לשונו כן, "הן חשבתי בדעתי לעשות פיוט להתעוררות לאמרו בימים הנוראים, כי במה נגרע כוחי בזה מהראשונים, אם הראשונים עשו במליצת לשונם היפה, גם אני בעזרת ה' אעשה כן, ואם בעומק כוונתם בהפיוט בסדר עליות העולמות והכוונות לצורך היום, גם אני אוכל בעזרת ה' לעשות כן, אחרי שובי נחמתי במה אהיה בטוח כשיאמרו הפיוט הזה אז ימחלו עונותיהם של ישראל, כמו הפיוטים הקדושים שיש להם סגולה זו שמעוררים רחמים ורצון ללבון עונותיהם של ישראל ולכל טוב, ולאשר לא אדע זאת אם יהיה בשלי הסגולה הזאת שיש להפיוטים הנזכרים לעיל, אם כן למה זה אנכי אטריח לאמר".

(נימוקי אורח חיים סי' סח)

בעלי פיוטן מיורדי המרכבה - רבה"ק מהרצ"ה ג"כ מיורדי המרכבה

שמעתי מרבינו הקדוש מהר"א מזידיטשוב, שרבו הקדוש מוה"ר צבי זצלה"ה אמר דבעלי פייטין הם מיורדי המרכבה. ופעם אמר רבו הקדוש "מיר וואלטין אויך גימאכט פיוטים נאד די וועלט האט זייערע פיוטים לאנג אן גענימען".

ואמר רבה"ק מהר"א מזידיטשוב שרבו הוא ג"כ מיורדי המרכבה, שהרי ספר עטרת צבי על הזוהר בראשית עד שמות, סיום כל הסדר מסיים בשני חרוזים, כמו הפיוט.

(הנהגות מהר"א)

ההקפות מעין עבודת ז' ההזאות ביוה"כ, והקפה א' מנה אחת אחת ואחת, ובשניה אחת ושתיים, וכו' עד אחת ושבע.

(ע"י גם בילקוט עטרת צבי ח"א נישואין)

שמעתי בשם כ"ק זקני הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע, שסיפרו לו שהרה"ק מהר"א מזידיטשוב זי"ע נוהג לומר בשעת החופה בעת שמקיפין את הכלה סביב החתן את הנוסח אחת ואחת אחת ושתיים וכו', שאומרים בעת העבודה ביום הכיפורים.

והוסיף כ"ק זקני מבעלזא זי"ע ונתן טעם לשבח על מנהג זה על פי מה שכתב ברש"י (כתובות ח, ע"א, ד"ה שמח) שברכת "שהכל ברא לכבודו" הוא לאסיפת העם הנאספים, ואמר שהכוונה הוא כמו שכתב בזוהר הק' (פנחס ר"ט ע"ב) דבזמן החופה באים האבות מעלמא דקשוט לשמוח בשמחת בניהם, וזהו שאיתא 'לאסיפת העם הנאספים' קאי על אותן הנשמות שנאספו אל עמם מכבר ואינם עוד בעולם, והנה איתא (ראש השנה כו"ע א') 'שופר', כיון דלזכרון אתי, 'כלפנים דמי', פירש"י כיון דלזכרון קאתי, כבגדי כהן גדול שלפנים דמי, ששופר של פרה פסול כמו בגדי זהב ביום הכיפורים, שאין קטיגור נעשה סניגור, ולכן הוא הדין החופה שהוא לזכרון הנאספים קאתי, להזכיר זכות אבות אשר בעלמא דקשוט, שיבואו להשתתף בשמחת צאצאיהם, כלפנים דמי שפיר יחשב כעבודת כהן גדול הנעשה בפנים בקודש הקדשים.

ולכן נהג הרה"ק מזידיטשוב זי"ע לומר אז 'אחת ואחת' כמו הכהן גדול בעת עבודת יום הכיפורים בפנים

(ספר פקודת אלעזר פאלטישאן נשואין)

לעתיד יעסוק אהרן הכהן בהלכות עבודה עם רבה"ק מהרצ"ה זי"ע

שמעתי ממורי הגה"צ מפאיע הי"ד שהרה"ק העטרת צבי מזידיטשוב זי"ע אמר שבעת שמשתיח צדיקנו יבוא ויתגלה, אז אהרן הכהן יעסוק אתי בהלכות עבודת הקרבנות 'וועט זיך אהרן איבערשמועסן מיט מיר אין עטליכע זאכן אין די עבודה', ונורא הוא.

(נפלאים מעשיך דף כ"ג)

להתפלל ביוה"כ כמו שינת רבה"ק ביוה"כ

בתולדות הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע מובא: במשך שנת תרנ"ד בשנה האחרונה לחייו, הזכיר

רבה"ק מהרצ"ה זי"ע תמה למה לא מניחים לו להוגה את השם המפורש כמו הכה"ג

הרה"ק משינאווא זי"ע אכל קעסט אצל חותנו הרה"ק ר' יהודה צבי מראזלא זי"ע א' (הרה"ק ר' יהודה צבי מראזלא זי"ע היה חתן רבה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע, וגם היה בן של הרה"ק ר' משה מסאמבור זי"ע אחיו של רבה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע).

והעיד הרה"ק משינאווא משם חותנו הרה"ק מראזלא, שסיפר על חותנו רבה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע, שביום הקדוש כיון את כל הכוונות הגדולות מתוך השגותיו הגדולים, כמו שכיון הכהן גדול ביום הקדוש הזה בבית המקדש, ואמר הרה"ק העט"צ שהיא לפלא אצלו שלא מניחים לו להיות הוגה את השם באותיותיו לומר את השם המפורש, הרי כיון את כל הכוונות כולן.

ואמר על כך הרה"ק משינאווא, אילו הייתי שם הייתי עונה לו על שאלתו, כי הנה הכהן גדול היה עושה את עבודת היום בין ברוחניות ובין בגשמיות, דהיינו ברוחניות שכיון את כל הכוונות הקדושות, ובגשמיות הרי הקריבאת כל הקרבנות ועשה בפועל את עבודת היום, אך הוא ז"ל לא היה יכול לעשות הפעולות מעשיות, ואה"נ שכיון את כל הכוונות, אך מכיון שלא עשה את הפעולות מעשיות נבצר ממנו להיות הוגה את ה' באותיותיו, כי מי שהוא הוגה את ה' באותיותיו צריך מקודם לתקן את כל התיקונים בין בכוונות ובין בפעולות מעשיות.

(דברי חנה, קונטרס דברי תורה עמ' ט' - ע"י גם נפלאים מעשיך דף תי"ט)

ע"י היחודים הלך רבה"ק בהיכלות של מעלה כמו הכה"ג

הרה"ק רבי אליעזר צבי מקאמרנא בעל דמשק אליעזר זי"ע, העיד על דודו רביה"ק בעל עטרת צבי מזידיטשוב זי"ע, שאמר במוצאי יום כיפור "שעל ידי היחודים הלך בכל היכלות של מעלה כמו הכהן גדול בעבודתו בבית המקדש".

(חבת ירושלים עמ' שעג)

כלה הסובכות החתן כעבודת ההזאה

מובא בכמה וכמה ספרים, דרביה"ק בעל עטרת צבי מזידיטשוב זי"ע, נהג שכאשר הכלה סובבה את החתן בעת החופה ז' פעמים, למנות את

ביום כיפור מותר לומר שחסר לו איזה עונג

וכן שמעתי עובדא שהרה"ק רבי צבי מזידיטשוב זי"ע היה פעם אחת אצל רבו הק' החוזה מלובלין, ושמע שרבו הק' סח בינו לבין עצמו, "רבש"ע ידעת כי אני הנני מעלה עשן מאד, וחסר לי, ומה אעשה שכתבת בתוה"ק וכל מלאכה לא תעשו", לימים רצה תלמידו הקדוש רבה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע לעשות ולומר כמו כן בשבת קודש, אמנם אח"כ עלה בדעתו דרבו הק' החוזה לא עשה כן רק ביום הכיפורים, כי שם כתיב ועניתם את נפשותיכם שמותר לענות הנפש, אבל לא בשב"ק דצריך להיות עונג וכו' ועל כן אסור לומר כן, ע"כ שמעתי, עכ"ל. (ויגד יעקב)

הרגיש שאין תפלתו כהוגן ושם עינו עליו לקשר אותו בתפלתו

בימי חורפי למדתי תורה אצל הרב הדיין שבעיר מולדתי מורי ורבי הרה"ג ר' יצחק אייזיק רויט זצ"ל שהיה מחסידיו של רבינו ורגיל לנסוע אליו כמה פעמים בשנה על שבתות וזוה"כ, אבל בעוד שבשבת היה מתפלל ותפלתו ערבה לו הנה ביוה"כ מפני הצפיפות הגדולה שהיתה בבית מדרשו של רבינו היתה תפלה מעורבת והצטער תמיד על זה אחרי יוה"כ, וע"כ התרחק בכל כחו מן המון הנדחקים לעמוד דוקא בקרבתו של רבינו אבל גם שם לא מצא מנוח, פ"א בוי"ה"כ פעלה עליו תפלתו של רבינו כל כך, עד ששכח לגמרי את כל הסביבה שהוא נמצא בה, ותפלתו היתה בהתעוררות גדולה, ממחרת יוה"כ כשבא בתוך הבאים לקבל ברכת הפרידה מאת רבינו הציץ בו רבינו ואמר לו בבת-צחוק "אבל אתמול התפללת יחד עמנו" שמעו האנשים שמן הצד את הדברים ולא הבינו פירושם כי מה גבר בגוברין ומי מכל הקהל הגדול לא התפלל אתמול עם רבינו? אחד היה מורי הנ"ל שהביא את דברי רבינו על בורים, שמע ונוכח כי הרגיש רבינו ברוח קדשו בצרת נפשו שאין תפלתו עולה לו כהוגן ביוה"כ ושם אתמול עינו עליו לקשר אותו בתפלתו אליו.

(פאר יצחק פרקח' אות ב')

ראה נשמת המגיד מקאזניץ שירדה להעלות תפילות ישראל בתפילת יוה"כ

ומפיו של הרה"ק מ"ו מנחם מענדל זצ"ל, בנו של רבינו מהרי"א זצ"ל מזידיטשוב, שמעתי שדבר פ"א מן תפלות שמנה"ע שרה הארוכות של רבינו [מהרצ"ה מזידיטשוב], שהיה לו בהן עליית נשמה, וספר שפ"א, בליל יוה"כ, עמד רבינו [מהרצ"ה מזידיטשוב] בתפלת לחש של שמנה-עשרה כמה שעות, וספר אח"כ שהיתה לו עלית נשמה, וראה בהתחלת עליתו בעולם התחתון נשמה גדולה מבהיקה כזהר הרקיע, ותמה מאוד, מה לאור גדול כזה בעולם נמוך ההוא? אבל לא רצה להתעכב שם, והניח את השאלה עד לירידתו. ועלה מן העולם עד העולם, עד להיכלו של משיח, וכה נמשכה עמידתו עד שהרגיש כאב ברגליו מתוך העמידה הארוכה, והפסיק עליותיו וחזר, וכשבא למקום של הנשמה הגדולה והמאירה הנ"ל, שאל אותה מי היא, ונודע לו, שזו נשמה הקדושה של רבו המגיד הק' מקאזניץ זצ"ל, שירדה מרצונה הטוב ממכון שבתה בג"ע העליון עד המקום ההוא, כדי להעלות תפלותיהם של ישראל, שלא יתאחזו בהם החיצונים ולא יתעכבו בעליתם. אלו הן תפלות-לחש הארוכות של רבינו!

(צבי לצדיק פרק שישי אות ג')

יום הכיפורים אצל רבה"ק מהרי"א זי"ע

כמסופר כבר למעלה (פרק י"ב) לא פטר רבינו את חסידיו אחר ר"ה, אחד אחד כבכל ימות השנה, כי אם עמד ביום הראשון ממחרת ר"ה אצל מזוזה בית מדרשו וכל האורחים עברו לפניו והושיט ידו לכל אחד מבלי לקחת פדיון נפש או פתקא, ויכרכם ביום ההוא ברכה כללית אחת, לאמר: לכו לשלום! לכו לשלום! כבר התפללנו אתמול בעד כולכם! וכה נפטרו ממנו האורחים ויסעו איש איש לביתו לשלום.

אבל היו כמה וכמה אנשי מעשה שנשארו אצל רבינו עד אחר יוה"כ ואחידים גם אחר חג הסוכות, הללו היו היושבים לפני ה' בבית מדרשו של רבינו ועסקו כל הימים בתורה ובתפלה, בכל ימות השנה לא הסכים רבינו לכן שישבו "יושבים" ישיבת קבע בבית מדרשו, כמו שהיה המנהג בחצרות הקדש של כמה צדיקים בדורו, רבינו רצה שיהיו חסידיו "אנשי מעשה" לא רק במובן התורני בלבד כ"א גם במובן הכלכלי שטיפל איש בפרנסת אנשי ביתו, רק בין כסא

לעשור וימי החג הסכים להחזיק "יושבים" בבית מדרשו, נתמנה אז גזבר מיוחד שנתן לו רבינו להספקתם סכום מסויים ככל שבוע ושבו, ואת החסר השלימו החסידים העשירים.

ערכ יוה"כ שחירת לבשרבינו וכל החסידים עמו בגדי שבת, הסעודה היתה כגילה ורעדה כאחד, הנושא של התורה היה בכל שנה ושנה המאמר של ר"ח מדפתי, כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאלו התענה תשיעי ועשירי והמעשה דחייט שקנה דג בעיו"כ (המובא במד"ר פ' אמור) והיה בוכה בשעת אמירת התורה וכל הקהל בכה עמו, אחר ברכת המזון כשהלך לחדרו אמר לכל המסובים בלשון יהודית: א גיטען טאג! וכונתו היתה על היום הקדוש הבא, שיהיה יומא טבא לכל ישראל.

ערב יוה"כ לעת המנחה היה רבינו טובל בנהר שמחוץ לעיר, ברוב השנים האויר כבר קר ביום ההוא, אבל אעפ"כ לא נמנע רבינו מעולם מטבילה זו בנהר, וכבר רגיל היה בכך מימי נעוריו להכות את הארי בתוך הבור ביום השלג שתבר גזיזי דברדא ונחת וטבל, וגם כי היתה קבלה בידו מרבו רבינו מהרצ"ה זצ"ל שטבילה פעם אחת אינה מזקת אף במים הכי קרים, (על יסוד קבלה זו אמר רבנו פ"א לת"ח אחד בזה"ל: גילו לנו בלילה זה מן השמים פירוש המשנה (ח' במס' פרה פ"ג) שאמרו לכהן גדול אישי כ"ה טבול אחת, שהכוונה שיטבול רק טבילה אחת ולא תזיק לו הצינה).

לפנות ערב כשבא רבינו הוא ובניו עמו, ורץ באימה ויראה אל מקומו בבית המדרש, והתחיל בפסוק "אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה" שאמרו שלש פעמים, לא קמה עוד רוח באיש וכל עינים ירדו מים, בכו לא רק החסידים יראי חטא שבאותה שעה עשו חשבון הנפש בעצמם לכל השנה שעברה כי אם כל הקהל הגדול באין יוצא מן הכלל ובכו מעומק הלב, היו בין הצבור הגדול כמה עשרות בעלי-עגלה שהביאו את האורחים, ברובם היו עומדים סמוך לפתח במקום שאין הצפיפות מרובה כל כך, אבל כשיצא הגץ מלפני רבינו והצית בבת אחת את כל הלבבות נצתו גם הנפשות האלו, וכשאמר רבינו בקול רועד את הדברים: "על דעת המקום כו' אנו מתירים להתפלל עם העבריינים" חלחלו הדברים עמוק עמוק אל תוך הלבבות, וכל אחד הרהר תשובה בלבו בחשבו כי הדברים האלו אמורים עליו, שהנהו האיש שרבינו ובית דינו החשוב מוכרחים להתיר להתפלל עמו, כה היה מרומם מצב רוחם של כל המתפללים עם רבינו בכניסת היום הגדול והקדוש יום הכיפורים.

נפשות של נפטרים שבאו לבקש "תיקון" וכשבקש לעמוד נתקל ראשו בחודו של השלחן שעמד סמוך למטתו ונפצע בפניו.

דחפנו הס"מ עד שנשברו עצמותיו

סיפר לי איש אמונים שפ"א במוצאי יו"ה כנכנסו אליו חשובי מקורביו ונדחק גם הוא ביניהם ונכנס, פתח רבינו ואמר: אתמול בלילה כשחפצנו לנוח מעט בא אלינו אותו רשע... אמרנו לו: רשע, מה אתה רוצה ממנו? ובקשנו אותו בתחנונים שילך לו מאתנו, וכשסירב ולא מש ממקומו, דחפנו אותו דחיפה חזקה כזו עד שכמעט שנשברו כל עצמותיו, בעל האור-החיים היה לו ג"כ מעשה כעין זה ומספר ממנו בספרו (ראה אור"ח פ' ויחי עה"פ אסרי לגפן עירה) אנחנו לא נכתוב מזה כלום בספר שלנו, באותה שעה התחיל ר' קאפיל (זה היה מקורבו של רבינו ת"ח זקן) לומר תהלים בביהמ"ד, ולקולו הקיצוני ותחי רוחנו, הנני מבקש איפה מכם ששכל ליל יו"ה כ"תאמרו תהלים במתן ולא בחפזון... אח"כ הוסיף רבינו ואמר: היום היינו במקום שנכנס הכה"ג רק אחת בשנה ובקשנו שם על שלשה דברים, וכדברים האלה נגמרה השיחה, ופטר את מקורביו לשלום.

רבה"ק פעל בעצמו בסוכתו למחרת יו"ה כ

ממחרת יו"ה כ"כ פטר רבינו את אורחיו בפנים מאירות ובשמחה, והתחיל לעסוק בסוכתו, היתה זו אמנם מוכנה ועומדת משנה לשנה אבל אעפ"כ טפל בה בעצמו, והניח את הסכך בידי הוא והעביר את כל כליו וחפציו וספריו לתוכה. (פאר יצחק פרק כ"ד)

לקדש הלבנה קודם יום הכיפורים

וכן נהג אדמו"ר הגה"ק מהרי"א צוק"ל מזידיטשוב ומסתמא נהגו כך רבותיו הקדושים, וכן ראיתי אצל אדמו"ר שליט"א (הרה"ק האמרי יוסף זי"ע) שהיה מגדולי תלמידיו, שהוא מהדר בכל האפשר לקדש הלבנה קודם יום הכיפורים.

(רבי נחמן כהנא מספינקא זי"ע) (חתן לתלמיד המובהק של רבינו הקדוש מהרי"א מזידיטשוב זי"ע) הרה"ק האמרי יוסף מספינקא זי"ע, בספרו ארחות חיים (סי' תכ"ו אות י"ב).

בכה בבכי גדול שהיה נשמע מרחוק

סיפר הגה"צ ר' נפתלי עהרליך זצ"ל מדעליטין (חתן הרה"ק רבי שלמה יעקב מסטריא בן רבינו, ונינו של רבינו מהרצ"ה), שכשהיה בן ט' שנים היה בזידיטשוב אצל רבינו מהרי"א זצ"ל על יום הקדוש, עמד אצלו ונסתכל עליו, ואמר שלא ראה אותו בוכה במשך כל היום, אלא כשהגיע בתפילת נעילה לפיסקא 'למען נחל מעושק ידינו', בכה בבכי גדול שהיה נשמע למרחוק ("האט ער אויסגעבראכן אין אגעוויין אז ס'האט געהילכט").

("שיח זקנים", חלק ד' עמ' רנ"ח בשם הגה"צ ר' מנחם ישראל מקאסאן ששמע מאביו הגה"צ ר' פנחס שלום זצ"ל)

תפילת העבודה אצל רבה"ק מהרי"א זי"ע

החסיד רבי מאטיע סופר מירושלים היה נוהג לספר כי זכה אצל רבינו הקדוש ביום כיפור, והוא עודנו נער בן שש שנים, ועמד על חלון אחד בבית הכנסת מול העמוד שעמד שם רבינו הקדוש בתפילתו, והביט עליו בעת תפילת העבודה, ובאמירת והכהנים והעם נזקרו לו שערותיו של רבינו הקדוש כמדקרות מרוב פחד. (ברכת אהרן, בקונטרס חסידי קמאי עמ' ז')

סיפר לי הגה"ח ר' ישראל גראסמאן ז"ל ראש ישיבת פינסק קארלין, ששמע מהחסיד המפואר ר' מאטיע סופר ז"ל, שעוד זכה להכיר את הרה"ק ר' יצחק אייזיק מזידיטשוב זצ"ל, ואמר שראה במו עיניו כשאמר ר' אייזיק'ל והכהנים והעם, עמדו שערותיו (מרוב פחד). (שיח זקנים ח"ז דף ס"ט)

נשמות שבאו לבקש תיקון בליל יו"ה כ

כשעלה רבינו לחדרו והבדיל על הכוס, עוד טרם שהביא לו המשמש לטעום, התחיל במסכתא סוכה וכשבא המשמש הביא מעט אוכל כבר עמד בדף ו' של המסכתא ההיא, ובשעה העשיתי עשרה וחצי בעת שרוב חסידיו עדיין היו עסוקים במשתה ושמחה, כבר ראו אותו דרך החלון מטייל בחדרו אילך ואילך לבוש כובע החול בראשו ואומר תקון חצות.

פ"א בא רבינו ביו"ה כ"שחרית לבהמ"ד וראו בפניו חבורה קטנה שנצרך הדם תחתיה, וכששאלו אותו בניו לסבת הדבר, ספר בפשטות שכששכב על מטתו לנוח בלילה, פתאום נתמלא כל החדר

כבימי ר"ה כן גם ביו"ה כ"ה היו תפלותיו של רבינו סוערות, וביחוד סדר העבודה נאמרה ככלות הנפש ממש, הדברים יצאו מפיו הקדוש כחזיונים וברקים, ראו כל הקהל את הכהן הגדול העובד עבודתו.

בתפלת נעילה היתה התרוממות הרוח בין המתפללים שאין לתארה באומר ודברים, עמד רבינו והתחטא לפני קונו ואמר "אתה נותן יד לפושעים" באותה התעוררות שאמר בר"ה מלכיות זכרונות ושופרות, ועם צאת הכוכבים בדיוק נגמרה התפלה, והלכו כל הקהל שמחים וטובי לב לביתם.

(פאר יצחק פרק כ"ג ופרק כ"ד)

אמירת תהלים בליל יום הכיפורים

ובימים נוראים היה דרכו בקודש [רבה"ק מהרי"א מזידיטשוב זי"ע] לגמור תהלים בכל יום ממש, ומראש חודש אלול עד יום הכיפורים, היה דרכו לגמור תהלים בציבור בכל יום ה' בשבוע, "וכן בליל יום הכיפורים", כי זהו המתקת הדינים, כמו שכתב בעטרת צבי ויחי (דף רמ"ט), בשם רבותיו.

(הרה"ק האמרי יוסף זי"ע בהקדמת ליקוטי תורה והש"ס, וכן בעשר קדושות מערכת ח' אות ט"ז)

כל הברכות נתקיים

סיפר [החסיד רבי מאיר ווייס מקערעצקי] שפעם אחת נסע עם אביו החסיד מו"ה ישראל דוב לזידיטשוב על יום הכיפורים, שם היה המנהג שהקפידו העומדים מסביב להרה"ק ר"א לבל יגע ח"ו משהו בבגדיו, בעת שגומר השמונה עשרה והולך ד"א לאחוריק, והמשיך לספר ר' מאיר הנ"ל: אני בהיותי אברר צעיר לא הקפדתי ע"ז, ואף שעמדתי אחוריו, נגע משהו מבגדי לבגדו, התחיל הרה"ק ר"א לזעוק בקולי קולות ע"ז, בשמעתי כך הלכתי לאחת מפינות הבית מדרש ועמדתי כל היום בבכי עבור שגרמתי עגמ"ל להצדיק הנ"ל.

במוצאי יו"ה כ"פ נגשתי לאחד מבניו הקדושים ושאלתי לו מה עלי לעשות מעתה, [ושאל לרבינו ז] השיב לו שיחכה קצת, אחר זמן קטן אמר לו: יהיה לך כל טוב ושיבה טובה כל ימיו, וסיים הזקן הזה ראה שכל הדברים נתקיימו בו, עושר וכבוד ושיבה טובה, - זקן זה היה באותו שעה יותר מבן תשעים שנה, ונפטר מן העולם בשיבה טובה.

(עיר חנוך - הגה"צ יואל טייטלבוים אב"ד קיראלהאזא ז"ל)

דרשת כל נדרי של כ"ק מרן רבינו שליט"א בששעל"ט

שנת תשפ"ה

כי ביום הזה יכפר עליהם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו, ידוע קושית המפרשים על כפל הלשון, כי כבר אמר שביום הזה הקב"ה מטהר עונותיהם של ישראל, ולמה חזר אח"כ עוד הפעם שמטהר מכל חטאתיכם.

ויש לבאר הענין, כי הנה כשאדם עומד בליל יום הקדוש, ויודע בלבו מרת נפשו האיך שעבר כל השנה, האם היתה כונת מעשיו זכה ורצויה לעשות נחת רוח להקב"ה, ומתבונן על כל מעשיו ודיבוריו ומחשבותיו האם היתה הכל ע"פ התורה, ועומד מלא בוש וכלומה לפני מלך מלכי המלכים, ובכך רוצה לשוב בתשובה שלימה לפניו שיסלח לו על כל עונותיו, אמנם לבו של אדם כל כך נסתם מן מעשיו הגרועים, עד שאינו יודע את הדרך אשר נלך בה כדי לשוב מדרכו הרעה, ואינו יודע האיך להתחיל בתשובה ולשוב מדרכו הרעה, בכדי שמהיום והלאה יהיה בתכלית השלימות לפני הקב"ה.

ויש לומר דאכן על זאת קבעה לנו הקב"ה מלך מלא רחמים יום זה פעם אחת בשנה, יום המאיר באורו מחמת עצם קדושת היום לכל הרוצים בתשובה, כי הנה איתא בזה"ק פרשת ויקרא (דף כ"ג ע"ב), שמי שעומד בלילה ללמוד התורה, התורה מודיע לו עונותיו, כאמא המודיע

חטאו לבנה שידע לשוב בתשובה, ע"כ שם, היינו שאור התורה מאיר לאדם לדעת מהו עונותיו אשר צריך להתרחק ממנו, ובוה יש לומר כי על דרך זה הוא בחי' יום הכיפורים, כי עצם קדושת יום הכיפורים מאיר לאדם לידע מה שצריך לתקן ולשוב לה', ומאיר לו דרך לרוצים בתשובה האיך להתחיל ובמה שצריך עוד לתקן, כדי שישוב ויתקרב לה' כמקדם.

וזה יש לומר פירוש הכתוב כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם, שכל הרוצים לשוב בתשובה שלימה הקב"ה מקבלם באהבה ומטהר אותם, אמנם אף שאינו יודע האיך להתחיל דרכו לתשובה, אמנם ביום זה כשעומדים לפני ה', גדול וקדוש כ"כ שהיום בעצמו מודיע חטאיו ומורה דרך תשובה, כדי לידע האיך לטהר מכל חטאתיכם לפני ה'.

או יש לומר כי לכל דבר מצוה צריך הכנה דרבה להכין מחשבתו ולבו שכל כונתו יהיה בעת עשיית המצוה בכונה הראוי, משא"כ יום הכיפורים עצם קדושת היום הביא ההכנה שלו, ואדם השב ביום הזה אף בלי הכנה הקב"ה מקבלו, וזה י"ל כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם, וחוז' מה שמהני תשובה ביום הזה, מועיל גם התשובה לטהר מכל חטאתיכם לפני ה', כשכבר עומד ביום הזה לפני ה' ובלי הכנה.

שנת תשפ"ד

ולתקן את מעשיו, ואח"כ יכול לבא אל המלך לבקש מחילתו על מה שחטא, ואכן מי שכבר תיקן את עצמו, יכול לבקש מחילה לפניו, והגיע ליום הכיפורים שעצם היום מכפר עונו, כי זהו גודל עצם קדושת כח יום הכיפורים, אמנם בלי העברת הלכלוך אין האדם יכול לשוב כלל, ואף קדושת יום הכיפורים אינו מכפר לו.

וזה אפשר לומר בכונת הפסוק 'ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם' היינו כי ע"י עצם קדושת היום הזה הקב"ה מכפר ומטהר עליכם, אמנם מסיים הפסוק כי זהו דוקא אם 'מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו', היינו שיטהרו את עצמכם מכל חטאתיכם, לפני ה' היינו עוד קודם לפני שבאים לבקש מחילה מה', ואכן אחר שטהרו עצמכם מלכלכם אז ממילא ע"י עצם היום הקדוש הזה יטהר אתכם, וזה ג"כ מה שאמר הכתוב 'וטהרתם מכל טומאותיכם' כי במה שאתם מטהרים מלכלכם, בזה 'מכל גלגולכם אטהר אתכם' כי בזה יש לכם לבא לפני ולבקש סליחה.

והנה הגמרא במסכת יומא נתבאר דש' רבי הוא דעצם יום הכיפורים מכפר ואף לשאינם שבים, וצ"ב בפשטות ביאור דברי רבי, דאף מי שאינו נותן לבו לשוב מדרכו הרעה בכל זאת עצם היום מכפר עליו, אלא לפי דרכיו יש לומר דבוודאי הלכלך שיש מן העבירה בוודאי צריך להעביר לפני שהגיע ביום הכיפורים שעצם היום יכפר עליו, כאמור לעיל ד'לפני ה' היינו קודם שהגיע לעצם יום הכיפורים צריך להיות 'תטהרו', ואכן מי שתיקן את לכלוכו הרעה ותיקן כבר את מעשיו, ועכשיו רוצה לבקש מחילה לפניו, על זה אמר רבי שמכפר אף לשאינם שבים, כי הוא ראוי לבא אל המלך שיסלח לו מעונו.

כי ביום הזה יכפר עליהם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו, ידוע קושית המפרשים על כפל הלשון לטהר אתכם ואח"כ אמר עוד הפעם תטהרו.

וזרקי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם ומכל גלגולכם אטהר אתכם, כאן ג"כ צ"ב כפל הלשון שאמר עוד הפעם אטהר אתכם אחר שכבר שיטהר מכל הטומאות.

יש לבאר הענין ע"פ משל למלך גדול, ופעם אחת חטאו אחד מן המדינות לפניו, והאנשים שבמדינה זו היה רוצים להתפייס עם מהמלך, ונקבצו אנשים במדינה והלכו אל המלך לבקש ולהתחנן לו שיסלח להם לעוונם, אמנם אנשים ההם אף שהיו הולכים בכונה לבקש מחילה מהמלך, אמנם היו מלכלכים בטיט עד שלא היו באופן הראוי לבא אל המלך כי אין לבא לשער המלך בלבוש שק, ואף שהמלך היה רחום וחנן לכל העם אשר תחת כסא מלכותו, מכל מקום כדי שהמלך יסלח להם ולשמוע את תחינתם, היה צריך להיות בכבוד הראוי למלך גדול כזה, והיו צריכים להתנער מעפר וללבוש בגדים נאים ומפוארים כראוי וכיאות כדי לבא למלך החפץ בסליחתם, אמנם האנשים האלו לא נתנו לב לדבר וכשבאו להיכנס למלך באו כמו שהיו בבגדים מלכלכים שלא בכבוד הראוי, ולא נשא חן בעיני המשרתים ועבדי המלך ולא הניחו לאנשים האלו להתייצב לפני המלך, ואמנם רק אחר שהעבירו הלכלוך שהיה עליהם, היה יכולים לבא למלך וליפול לפניו להתחנן לו ולהתפייס עמו.

והנמשל הוא כי בעונתנו רח"ל חוץ ממה שחוטאים בזה לפנינו נעשה החוטא מלכלוך בעבירה זו, ואם כן כדי לבקש סליחה לפניו אי אפשר כי אם בהעברת הלכלוך מקודם, ולכן צריך קודם לחרט על חטאיו